

ANGLIES KAUPIMO ŪKININKAVIMO POTENCIALO VERTINIMAS LIETUVOJE

„KURK LIETUVAI“ PROJEKTO PRISTATYMAS KAIMO TINKLO DIRBTUVĖSE

AIRA PALIUKĖNAITĖ IR GABIJA TAMULAITYTĖ

2022 09 13

Kurk
Lietuvai

 LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

PRISISTATYMAS

Aira Paliukėnaitė

Žaliojo kurso politikų specialistė.

Viešoji politika, inovacijų valdymas ir strateginiai pokyčiai.

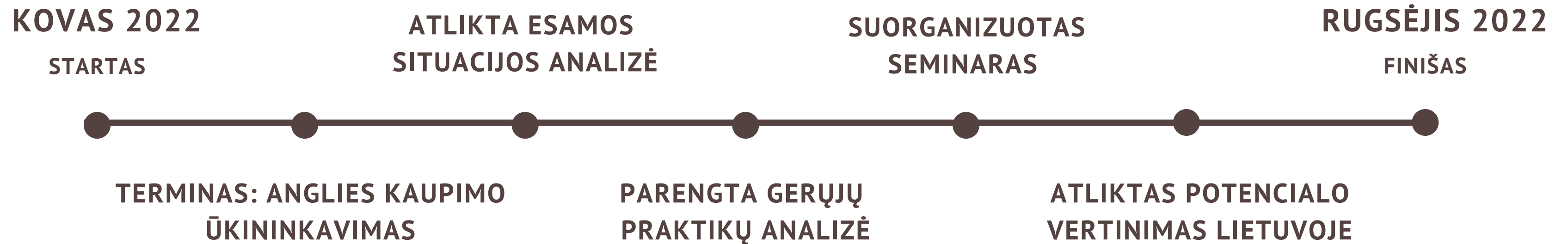
Gabija Tamulaitytė

Biologinės įvairovės ir ekosistemų atkūrimo specialistė.

ŠESD apskaita žemės ūkyje, anglies kaupimo
ūkininkavimas.

PROJEKTO TIKSLAI IR EIGA

Pagrindinis tikslas - parengti anglies kaupimo ūkininkavimo potencialo Lietuvoje vertinimą.

PROCESAI EUROPOS SAJUNGOS IR NACIONALINIŲ LYGMENIU

2021 m. pristatyta
anglies kaupimo
ūkininkavimo iniciatyva
ir 2022 m. pabaigoje
planuojamas Europos
Komisijos **reglamento**
siūlymas sertifikavimui

Europos Sąjungos lygmuo

Augantis susidomėjimas
šia tema, atsirandančios
anglies kaupimo
ūkininkavimo iniciatyvos
ir pilotiniai projektai,
tarpinstitucinis
bendradarbiavimas

Nacionalinis lygmuo

ANGLIES KAUPIMO ŪKININKAVIMAS (ANGL. *CARBON FARMING*)

**Žaliojo verslo
modelis**

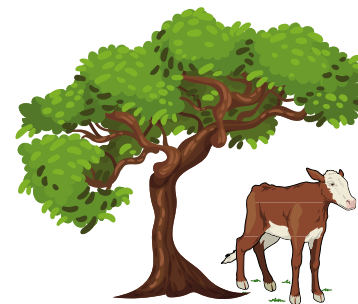
**Daugiamečių
pievų atkūrimas**

**Tausojamasis
žemės dirbimas**

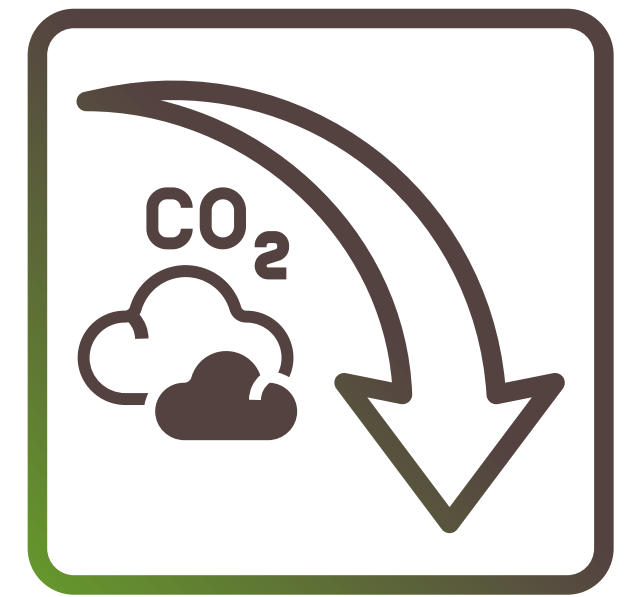
**Miško įveisimas
ir atkūrimas**

**Agrarinė
miškininkystė**

**Durpynų ir šlapynių
atkūrimas**

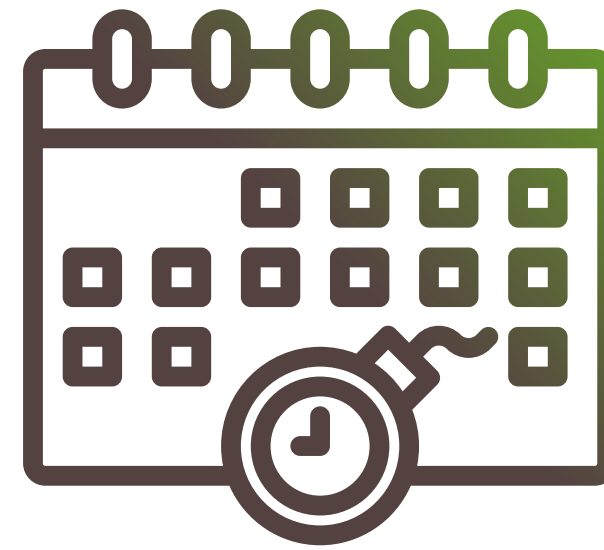
**CO2 sugėrimas ir
mažinimas**

Šaltinis: Europos Komisija (2021). „Tvarių anglies ciklo“ komunikatas. https://ec.europa.eu/clima/system/files/2021-12/com_2021_800_en_0.pdf

ANGLIES KAUPIMO ŪKININKAVIMO PRINCIPAI

Papildomumas
(angl. *additionality*)

Ilgalaikiškumas
(angl. *permanence*)

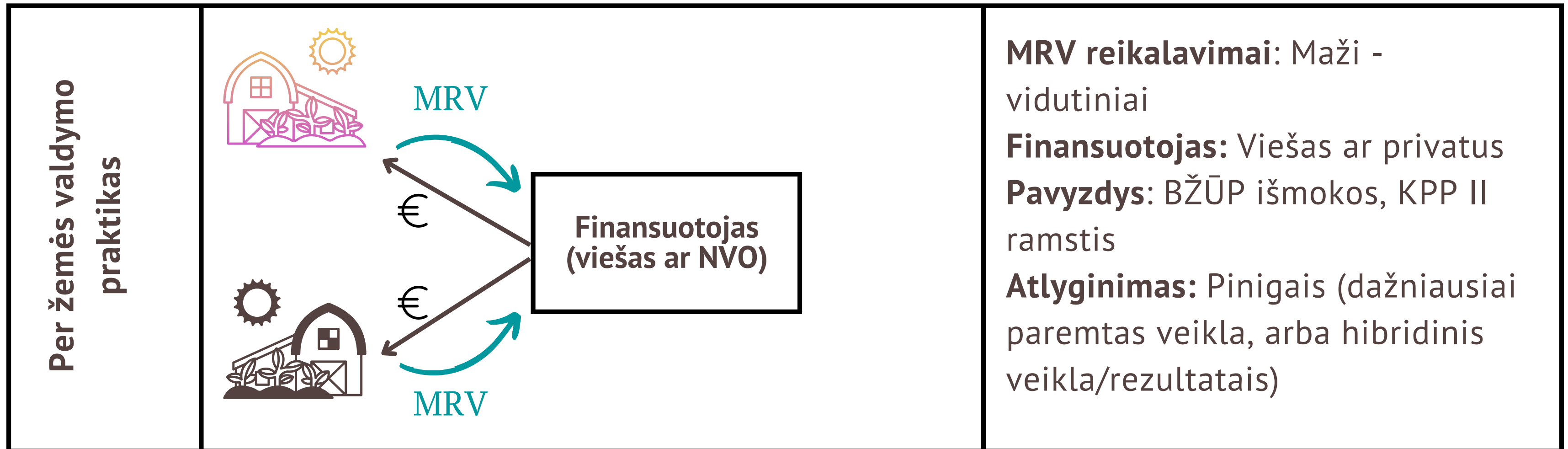

Matavimas, atsiskaitymas ir tikrinimas
(angl. *monitoring, reporting, verification*)

ANGLIES KAUPIMO ŪKININKAVIMO SCHEMOS

1. Per žemės valdymo praktikas;
2. Per maisto grandines;
3. Savanoriška anglies rinka su tarpininkais;
4. Sertifikavimo mechanizmai.

1. PER ŽEMĖS VALDYMO PRAKTIKAS

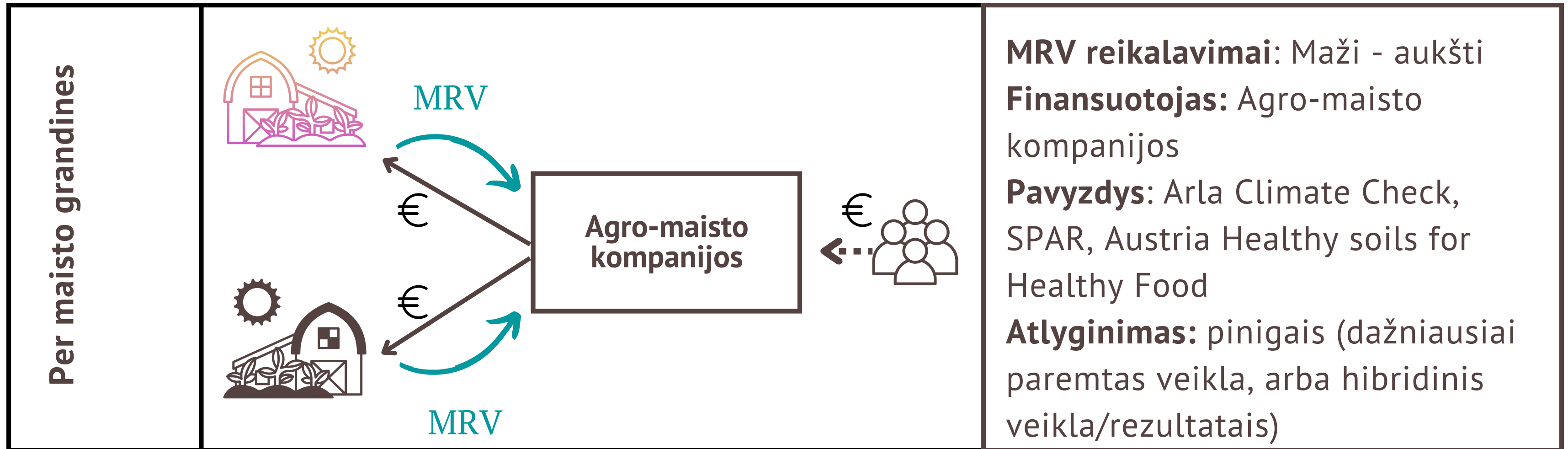

Pagrindinis finansuotojas moka ūkininkams atlygį už klimato kaitą mažinančių ūkininkavimo veiksmų įgyvendinimą (susijusių su pasėliais, dirvožemiu, žemės naudojimu, gyvuliais). Schema adaptuota autorių, pagal McDonald et al., 2021.

*MRV (angl. *monitoring, reporting, verification*) - matavimas, atsiskaitymas ir tikrinimas.

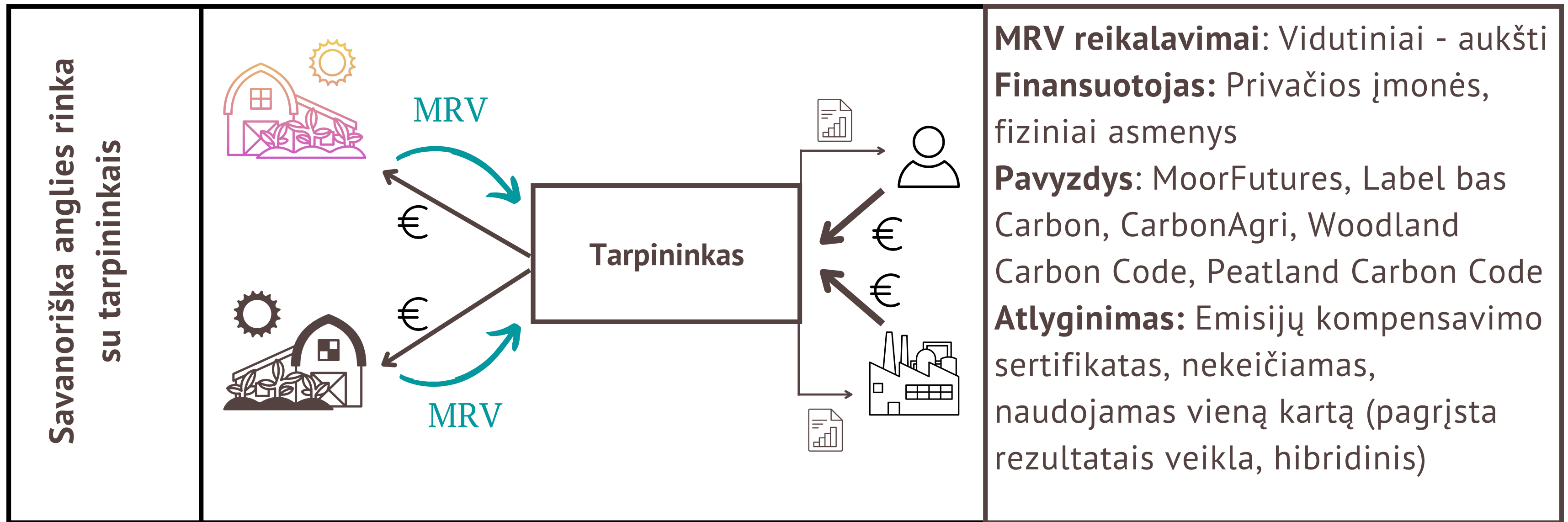
2. PER MAISTO GRANDINES

Agro - maisto bendrovės moka savo tiekimo grandinės ūkininkams už tai, kad šie mažintų poveikį klimatui, motyvuodamos galimybe gauti kainų priemokas iš klientų arba siekdamos įgyvendinti savo įmonės klimato tikslus. Taip pat žinomas kaip "3 apimties emisijų valdymas". Schema adaptuota autorių, pagal [McDonald et al., 2021](#).

*MRV (angl. *monitoring, reporting, verification*) - matavimas, atsiskaitymas ir tikrinimas.

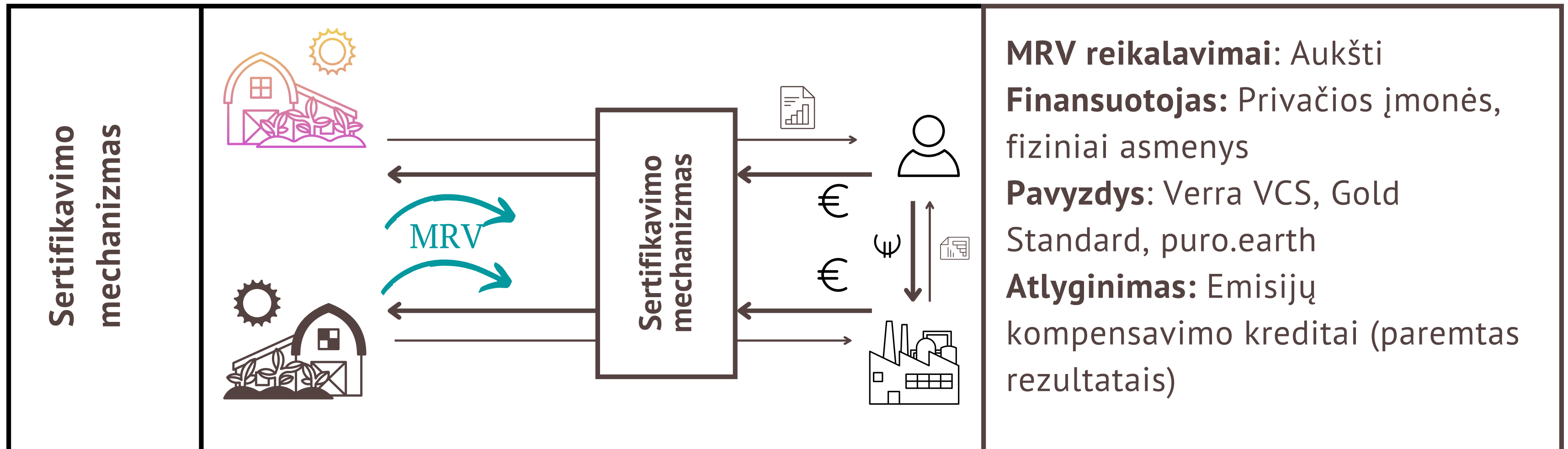
3. SAVANORIŠKA ANGLIES RINKA SU TARPININKAIS

Pagrindinis tarpininkas moka ūkininkams už klimato kaitos švelninimo priemonių įgyvendinimą, stebi ir tikrina klimato kaitos švelninimo poveikį ir parduoda anglies (kompensavimo) kreditus privatiems pirkėjams. Tarpininkas gali būti privati arba vieša schema arba projekto kūrėjas. Jie dažnai rengia ūkininkų mokymus ir (arba) teikia jiems paramą. Schema adaptuota autorių, pagal [McDonald et al., 2021](#).

*MRV (angl. *monitoring, reporting, verification*) - matavimas, atsiskaitymas ir tikrinimas.

4. SERTIFIKAVIMO MECHANIZMAS

MRV reikalavimai: Aukšti
Finansuotojas: Privačios įmonės, fiziniai asmenys
Pavyzdys: Verra VCS, Gold Standard, puro.earth
Atlyginimas: Emisijų kompensavimo kreditai (paremtas rezultatais)

Ūkininkai įgyvendina klimato kaitos švelninimo priemones pagal patvirtintas metodikas, kad gautų kreditus (kompensavimui), kuriais jie tiesiogiai prekiauja su pirkėjais. Sertifikavimo mechanizmu siekiama užtikrinti, kad kreditai atitinka aukštos kokybės, unikalius klimato kaitos švelninimo ir (arba) sekvestracijos (t. y. lygiaverčius emisijų šalinimui ir (arba) mažinimui kituose sektoriuose, todėl jais galima prekiauti). Schema adaptuota autorių, pagal McDonald et al., 2021.

*MRV (angl. *monitoring, reporting, verification*) - matavimas, atsiskaitymas ir tikrinimas.

NAUDOS

- Papildomos pajamos žemės valdytojams;
- Aplinkai palankių ūkininkavimo ir žemės tvarkymo praktikų skatinimas;
- Klimato tikslų siekimas ir geresnis prisitaikymas prie klimato kaitos, ŠESD emisijų mažinimas;
- Dirvožemio, vandens apsauga, efektyvesnis išteklių naudojimas;
- CO₂ pašalinimas iš atmosferos ir jos kaupimas dirvožemyje;
- Geresnė agroekologinė būklė.

RIZIKOS

- Trumpalaikiai rezultatai;
- Nesukuriamas papildomumas (angl. *additionality*);
- Nepatikimos schemos ir „Green washing“;
- Dvigubas mokėjimas/skatinimas;
- Dviguba apskaita (angl. *double counting*);
- Žala aplinkai (netinkamai pritaikant praktikas);

APIBENDRINIMAS

1. **Anglies kaupimo ūkininkavimas - tai žaliojo verslo modelis, pagal kurį įgyvendinama tvaresnė žemės tvarkymo praktika, gali būti generuojami anglies kreditai, bet tai ne vienintelis skatinimo metodas.**
2. **Pagrindiniai principai: papildomumas ir ilgalaikiškumas, labai svarbi patikima matavimo, atsiskaitymo ir tikrinimo sistema.**
3. **Lietuvoje jau turime pilotinių projektų, taip pat atsiranda ir suinteresuotų žaidėjų iš užsienio norinčių vykdyti schemas Lietuvoje.**
4. **Svarbu įvertinti ne tik naudas, bet ir rizikas, apie jas informuoti ūkininkus.**
5. **Egzistuoja įvairių anglies kaupimo ūkininkavimo schemų (per žemės valdymo praktikas, per maisto grandines, savanoriška anglies rinka su tarpininkais, sertifikavimo mechanizmai).**

INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS

Anglies kaupimo ūkininkavimo potencialo vertinimas Lietuvoje

Žemės ūkio ministerija

2022/03/07 - 2022/09/02

Problema

Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (ŽNŽNKM) sektorius dėl savo potencialo iš atmosferos pašalinti didelius CO2 kiekius – labai reikšmingas ilgalaikių ES klimato kaitos švelninimo tikslų įgyvendinimui ir Europos žaliąjo kurso įsipareigojimų vykdymui iki 2050 m. Europą paversti klimatui neutraliu žemynu.

Iki 2030 m. Lietuva siekia ne Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ES ATLPS) sektoriuose sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijas bent 25 proc., lyginant su 2005 m., ir žemės ūkio ŠESD emisiją bent 11 proc., lyginant su 2005 m. Šiems tikslams pasiekti – svarbus tvary žemės valdymo praktikų rinkinys, apimantis ne tik emisijų vengimą ir mažinimą, bet ir kompensavimą.

Siekdama paskatinti ŽNŽNKM sektorius imtis veiksmų klimato kaitos srityje, Europos Komisija (EK) 2021 m. išleido „Tvarių anglies ciklą“ komunikatą, kuriame pristatė anglies kaupimo ūkininkavimo iniciatyvą kaip skatinamąją priemonę atlyginti žemės valdytojams už perėjimą prie tvaresnių žemės valdymo praktikų ir tokiu būdu padidinti CO2 sugėrimą gyvojoje biomasėje, negyvoje organinėje medžiagoje, dirvožemyje bei padidinti anglies surinkimą ir (arba) sumažinti jos išskyrimą į atmosferą. Visa tai – jei laikomasi biologinei įvairovei ir apskritai visam gamtiniam turtui palankių ekologinių principų. Iki 2022 m. pabaigos EK yra taip pat suplanavusi pristatyti reglamento siūlymą anglies absorbavimo sertifikavimui Europoje.

Anglies kaupimo ūkininkavimo iniciatyvai sparčiai skinantis kelią į tvary žemės ūkio praktikų viršūnę Europos lygmeniu, svarbu atsižvelgti į praktinius tokios iniciatyvos pritaikymo aspektus, užtikrinti papildomumo (angl. *additionality*) ir ilgalaikiškumo (angl. *permanence*) principų įgyvendinimą bei atsižvelgti į atsargumo (angl. *precautionary*) ir reikšmingos žalos nedarymo (angl. *do no significant harm*) principus tam, kad būtų išvengta neigiamo poveikio vietinei biologinei įvairovei ir ekosistemoms.

Siekiant pasiruošti EK rengiamam reglamento siūlymui anglies absorbavimo sertifikavimui Europoje ir toliau vystant anglies kaupimo ūkininkavimo koncepciją Lietuvoje, svarbu įvertinti anglies kaupimo ūkininkavimo pritaikymo potencialą šioje šalyje.

Aira Paliukėnaitė
Dalyvė 2021/22

in

Gabija Tamulaitytė
Dalyvė 2021/2022

in

www.kurklt.lt

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!

**KVIEČIAME PASISAKYTI,
KLAUSTI, DISKUTUOTI**

KONTAKTAI

Aira Paliukėnaitė

paliukenaite.aira@gmail.com

Žaliojo kurso politikų specialistė.
Viešoji politika, inovacijų
valdymas ir strateginiai pokyčiai.

Gabija Tamulaitytė

gabija.tamulaityte@gmail.com

Biologinės įvairovės ir ekosistemų
atkūrimo specialistė.
ŠESD apskaita žemės ūkyje,
anglies kaupimo ūkininkavimas.

